

Σουδάν, ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς παρακμῆς τῆς Αἰγύπτου, κατέλαβον ἐνίας τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς καὶ ἴδρυσαν βασιλείον, ὅπερ ἔσχεν ἀλληλοδιαδόχως ὡς πρωτεύουσαν τὰ Νάπατα καὶ τὴν Μερόην καὶ ὅπερ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ. Οἱ λαοὶ οὗτοι, θαμβωθέντες ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἠττιθέντων, ἐπειράθησαν ν' ἀπομιμηθῶσι τὰ μνημεῖα καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν· ἀλλ' αἱ ἀπομιμήσεις αὐταί, ὧν πολυάριθμα ἔχομεν δείγματα, ἀποτελοῦσι συχνάκις βάναισα σχεδιάσματα. Οἱ Μαῦροι οὗτοι ἦσαν βάρβαροι, τὸ ὑποδεῆς τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ὁποίων κατεδίκαζεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἀπαλλαγῶσι ποτὲ τῆς βαρβαρότητος· παρὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴν δὲ ἐνέργειαν τῶν Αἰγυπτίων, τὴν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας παραταθείσαν, οὐδέποτε πράγματι ἐξῆλθον αὐτῆς. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἢ νεώτερᾳ ἱστορίᾳ δὲν ἀπαντᾷ παράδειγμα τῆς μέχρι βαθμοῦ τίνος τοῦ πολιτισμοῦ ἀναπτύξεως μαύρου λαοῦ· ὁσάκις δέ, συνεπείᾳ ἐνὸς τῶν ἐπεισοδίων ἐκείνων, ἅτινα ἐν μὲν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐπῆλθον ἐν Αἰθιοπία κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν Αἴτῃ, προηγμένους πολιτισμοῦ παρεπιβλήθη ἐν μέσῳ μαύρων φυλῶν, ὁ πολιτισμὸς οὗτος οὐκ ἐπὶ ἐλάβεν ἐντὸς βραχέος μορφῆν.

Ἐν γεωγραφικῷ πλάτει λίαν διαφόρῳ ἑτέρα φυλὴ, ἐπίσης βάρβαρος τότε, λευκὴ ὅμως, ἢ τῶν Ἑλλήνων διπλοῦντι, ἔδανείσθη παρὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσσυρίας τὰ πρῶτα πρότυπα τῶν τεχνῶν αὐτῆς, περιορισθεῖσα καὶ αὕτη κατ' ἀρχὰς ἐν ἀμόρφοις ἀπομιμήμασι. Τὰ προϊόντα τῶν τεχνῶν τῶν δύο τούτων μεγάλων πολιτισμῶν ἐχορηγήθησαν ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Φοινίκων, κυρίων τῶν θαλασσίων ὁδῶν, τῶν συνδεουσῶν τὰς τῆς Μεσογείου ἀκτὰς πρὸς ἀλλήλας καὶ ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Μικρασίας, κυρίων πασῶν τῶν εἰς τὴν Νινευτὴν καὶ τὴν Βαβυλῶνα ἀγουσῶν ὁδῶν. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ μέχρι τίνος σημείου κατώρθωσαν οἱ Ἑλληνες νὰ ὑπερβῶσι τὰ πρότυπα αὐτῶν· ἀλλ' αἱ νεώτεροι ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἀπέδειξαν ἐπίσης ὁπόσων βάναισα ὑπῆρξαν τὰ ἀρχικὰ αὐτῶν τεχνουργήματα καὶ ὅτι αἰῶνας ὅλους ἀπῆτησαν ἵνα κατορθώσωσι νὰ παραγάγῃσι τὰ ἀριστουργήματα, ἅτινα ἀπνηθανάτισαν τὸ ὄνομα αὐτῶν. Ἐν τῷ δυσχερεῖ τούτῳ ἔργῳ τοῦ δημιουργήσαι ἐκ ξένης τέχνης καλλιτεχνίαν ἀτομικὴν καὶ ὑπέροχον οἱ Ἑλληνες κατηνάλωσαν περὶ τὰ ἑπτακόσια ἔτη· ἀλλ' αἱ κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας πραγματοποιηθεῖσαι πρόοδοι εἰσι πολλῶν σπουδαιότεραι πασῶν τῶν προγενεστέρων ἐποχῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, ἵνα διέλθῃ λαὸς τις, μείζονα ἀπαιτεῖ χρόνον δὲν εἶνε αἱ ἀνώτεροι βαθμίδες τοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ μᾶλλον αἱ κατώτεροι. Τὰ ἀρχαιότερα προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας, τὰ τοῦ μυκηναίου ἠθάρου τοῦ ΙΒ' αἰῶνος π. Χ., τεκμηριοῦσι καλλιτεχνίαν ὅλως βαρβαρικὴν, βάναισα ἀπομιμήματα ἀνατολικῶν ἀντικειμένων· μετὰ παρέλευσιν ἑξ ὄλων αἰῶνων, ἡ τέχνη φέρει εἰσέτι τὸν ἀνατολικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα· Ἀπόλλων ὁ Τεγεάτης καὶ Ἀπόλλων ὁ Ὀρχομένειος μοναδικὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς αἰγυπτιακὰ ἀγάλματα· ἀλλ' αἱ πρόοδοι ἐπετάθησαν, μετὰ παρέλευσιν δὲ ἐνὸς ἑτι αἰῶνος ἀφικνούμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Φειδίου καὶ εἰς τὰ θαυμάσια ἀγάλματα τοῦ Παρθενῶνος, τουτέστιν εἰς τὴν ἐποχὴν καλλιτεχνίας, ἀπῆλλαγμένης τῶν ἀνα-

τολικῶν αὐτῆς ἀρχῶν καὶ λίαν ὑπερχούσης τῶν πρωτύπων, ἑξ ὧν ἐπὶ μακρὸν εἶχεν ἐμπνευσθῆναι.

Ταῦτὸν συνέβη καὶ διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, μολονότι αἱ βαθμίδες τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς δυσχερέστερόν πῶς δύνανται νὰ καθορισθῶσιν. Ἄγνοοῦμεν ὁποῖαν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι μορφήν τὰ μέγαρα τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν περὶ τὸν Θ' αἰῶνα π. χ. Ἀλλ' οἱ ὄρειχάλκιννοι τοῖχοι, αἱ διπλάμπουσαι ποικιλόχροοι σκέπαι, τὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ζῶα, ἅτινα ἐφροῦρον τὰς πύλας, περὶ ὧν ποιεῖται ἡμῖν λόγον ὁ ποιητής, ἀναπολοῦσιν ἀμέσως εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀσσυριανὰ ἀνάκτορα, τὰ ἐπεστρωμένα δι' ὄρειχάλκινους πλάκων καὶ μεμιλωμένων πλίνθων, φερομένη δὲ ὑπὸ ἀναγλίφων ταύρων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει γινώσκομεν ὅτι ὁ τύπος τῶν ἀρχαιοτέρων ἑλληνικῶν δωρικῶν εὐθυμῶν στῆλῶν, αἵτινες φαίνονται ἀνεγόμεναι εἰς τὸν Ζ' αἰῶνα, ἐπανευρίσκειται ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Καρνάκ καὶ ἐν Βενί-Χασάν καὶ ὅτι πολλὰ μέρη τῆς ἰωνικῆς στῆλης εἶνε εἰλημμένα ἐξ Ἀσσυρίας· γινώσκομεν ὅμως ἐπίσης ὅτι ἐκ τῶν ξενικῶν τούτων στοιχείων τῶν ἀλλήλοισι κατ' ἀρχὰς ἐπιτεθεμένων, εἶτα δὲ συγχωνευθέντων καὶ ἐπὶ τέλους μεταμορφωθέντων, ἐγεννήθησαν νέα στῆλαι διάφοροι ὅλως τῶν ἀρχικῶν αὐτῶν προτύπων. Ἐν ἄλλῃ ἄκρᾳ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἡ Περσία παρουσιάζει ἡμῖν ἀνάλογον ἀποδοχὴν ξένων στοιχείων, ἀνάπτυξιν ὅμως, μὴ δυνηθείσαν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέγμα αὐτῆς, ἅτε ἀποτόμως ἀνασταλείσαν ὑπὸ ξενικῆς κατακτίσεως. Ἡ Περσία, ἵνα ἰδίαν δημιουργήσῃ καλλιτεχνίαν, δὲν κατηνάλωσεν ἑπτὰ αἰῶνας, ὡς ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ μόνον διακόσια ἔτη. Εἰς μόνον λαὸς, ὁ λαὸς τῶν Ἀράβων, κατώρθωσε μέχρι τοῦδε νὰ δημιουργήσῃ ἀτομικὴν καλλιτεχνίαν ἐν χρονικῷ διαστήματι τοσοῦτον βραχεῖ.

Γ. Κ. Α.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΟΜΙΑΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΚΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Ἡ σπουδὴ τῆς γλώσσης ἐν τῇ παρακμῇ πρὸς ἀφομοίωσιν καὶ ἀπλοποίησιν τῶν τύπων ἐπῆνεγκεν ὥστε καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ κατάληξις -αι τοῦ ἄ. ἀρ. ν' ἀφομοιωθῆ πρὸς τὴν -ειν τοῦ ἐνεστ., τοῦ μέλλ. καὶ τοῦ β' ἀρ., ν' ἔχωμεν δ' οὕτω ἀπαρέμφατα ἄ. ἀρ. ποιῆσαι ἀντὶ ποιῆσαι, γράψαι ἀντὶ γράφαι κτλ. Τοῦτο κατὰ τὸ φαινόμενον δῆλον ὅτι μέλλ. Πολύβ 11, 13 δέομεροι βοηθήσει (=βοηθήσαι) σφίσι, 373, 29 ἀξιοῦντες καταλύσει (=καταλύσαι), 107, 15 ἔδοξεν αὐτοῖς κοιῆν ποιῆσαι τὴν ἐπιγραφὴν, 1261, 14 πᾶν ποιῆσαι ἑτοιμός ἐστιν. Λουκιαν. Λεξιφ. 1 ἔοικας οἰροχοῆσαι (=οἰροχοῆσαι), 16 κοροβαρτιάσει μοι δο-

(*) Ἴδε ἀριθ. 2, σελ. 25—27.

κῶ. Θεοφρν. Χρονογρ. 39, 16 *εἰ μὴ βούλοιντο ἐχωρήσειν* (=ἐχωρήσασθαι), 441, 1 οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν τὰ γραφόμενα β.β.λια (ἀλλὰ παρὰ τῷ Εὐαγγελ. Ἰωάνν. 21, 24 κείτται τὸ δόκιμον οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα β.β.λια). Γλυκ. 227 οὐ δύνάται πετάσειν. Πρόδρ. 1, 265 οὐ γὰρ συλήσειν ἰσχύσεις. Ἀκρ. Διγ. 1469 ζῆλος δ' ἀνήψεν εἰς πολλοὺς ὥστε αὐτοὺς χωρήσειν. Οὕτω λοιπὸν ἐλέγετο *θέλω γράψαι ἀντὶ γράψαι*, ἐξ οὗ ὁ νῦν μέλλων *θέλω γράψαι* γραπτέον ἄρα διὰ εἰ, ὡς καὶ ὅταν εἶναι ἀπαρέμφ. ἐνεστ. *θέλω γράφει* (=γράφει) ἢ *β' ἄρ.* *θέλω γράφει*, *κάμει*, *πίει* (=φάγειν, κάμειν, πίνει ἀντὶ φαγεῖν, κάμειν, πίνειν κατὰ τὸ ἀπαρέμφ. τοῦ ἐνεστ. τῶν βρυτόνων)· ἀλλ' ὅταν εἶναι ἀπαρέμφ. παθ. ἄρ. γραπτέον διὰ η, *θέλω γραφῆ*, *θέλει* *δαρθῆ*, διότι ταῦτα εἶναι ἀντὶ γραφῆν, *δαρθῆν*=*γραφῆναι*, *δαρθῆναι*, τὸ αὖ δὲ τοῦτο ἐξέπιπε διὰ τὴν ἀφομοίωσιν παθῶν τῶν ἀπαιρηματικῶν καταλήξεων εἰς -*ιν* ἀσχέτως πρὸς τὴν διὰ τοῦ εἰ ἢ η γραφῆν (=ειν ἢ ἦν), ἄρ' οὐ ταῦτα ὁμοίως ἀπὸ Χριστοῦ τοῦλάχιστον προφέρονται ὡς ι.

Καὶ ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις, ἀπὸ Ὀμήρου, ἦτο ἐν χρήσει ὁ παθητ. ἄρ. ἀντὶ τοῦ μέσ., π. χ. *ἐδυνάσθη* καὶ *ἐδυνήθη*, *ἐκορέσθη*, *ὤθήθη*, *ἐκοιμήθη*, *ἐμνήσθη*, *ἠγέρθη*, *ἐχάρθη*, *ἐκλίθη*, *ἐμάρθη*, *ἠδέσθη*, *ἐσεβάσθη* κτλ., ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου ἡ χρῆσις τῶν ἀρίστων τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἠῤῥήθη, ὥστε βεληθῶν ἄχρηστοι ἀπέβησαν οἱ μέσοι, ἀντ' αὐτῶν δὲ μόνοι οἱ παθητικοὶ ἀπαντῶσι (πρὸβλ. Κ. Κόντον ἐν Γ.λωσσ. Παρατηρήσεις 470 κεξ. καὶ R. Kühner ἐν Gramm. II, 92, Anm. 1), *ἐπαρησιασθη* (=ἐπαρησιασάμην), *ἐμαχέσθη* (=ἐμαχασάμην), *ἠγωνίσθη*, *ἀνεπαύθη*, *ὑπεσχέθη*, *ἀπεκρίθη*, *ἐγενήθη* (=ἐγενόμην, γενήθη τὸ θέλημα σου) (Εὐαγγ. Μκθ. 6, 10), *ὠσφράθη* (=ὠσφρόμην), *ἠμφιέσθη*, *ἀπολέσθη*, *ἐφείσθη*, *διενεμήθη* (=διενειμάμην), *ἐνεδύθη* (=ἐνέδυν), *ἀρίχθη*, *ἠσπασθη*, *ἠγίθη*, *ἠσθάρθη*, *ἰσχυρίσθη*, *ἠρῶσθη*, *ἠκροάσθη*, *κατηράσθη*, *ἐτίθη*, *ἐξηγήθη* κτλ. Πρὸβλ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Λογίῳ Ἐρωμῆ 615 κεξ. καὶ ἐν Γ.λωσσ. Παρατηρήσεις 435 κεξ.

Παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι κείνται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μέσου ἢ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία καὶ τὸ μέσον. Ξενοφ. Ἀναβ. 5, 6, 17 Ξενοφῶν βουλεύεται καταμεῖναι τὴν στρατῶν . . . καὶ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ δόναμιν περιποιήσασθαι, 1, 8, 29 καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλεῖα κελεῖσθαι τινα ἐπιστάξαι αὐτὸν Κύρω, οἱ δὲ ἑαυτὸν ἀποσφάξασθαι. 5, 8, 14 προῖεμενον ἑαυτὸν τοῖς πολέμοις. Ἰσοκρ. 4, 85 ἐπεδείξατο τὰς ἑαυτῶν ἀρετάς. Δημοσθ. 18, 216 σῶφρονας παρέχεσθαι ἡμᾶς αὐτοῖς. Λυκούργ. 42 ἐδεῖτο . . . ἐπικουρίας αὐτῷ μεταπέμψασθαι. 70 τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐμελλοῦ πορίσασθαι (πρὸβλ. Rehdanz Λυκούργ. σ. 146). Τῆς χρήσεως ταύτης πλείστα παραδείγματα ἀπαντῶσιν εἰς τοῖς ἔπειτα καὶ τοῖς βυζαντινοῖς χρόνοις. Ψαλμ. 22, 19 διεμερίσαστο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς. Ἐπιστολ. Τιτ. 2, 7 σωτῶν παρεχόμενος τύπον. Εὐαγγελ.

Μκθ. 15, 2 οὐ ρίπτομαι τὰς χεῖρας αὐτῶν. Πραξ. 7, 58 ἀπέθετο τὰ ἱμάτια αὐτῶν. (πρὸβλ. Winer Gramm. d. neutles. Sprachidioms 270). Ἀποκρυφ. Πρῆξ. Φιλίππου 80, 13 περιποιήσαι δὲ ἑαυτῷ. Μκρτ. Μκθ. 174, 11 ἀναθέμεθα ἑνωτοῖς τῷ Ἰησοῦ. Ἐπιφρν. ὀ.π.ισάμενος ἑαυτόν. Μκλχ. 270 ἑαυτῷ μόρφω κατάθειτο. Μενκνδρ. 459 *φιλιάρ* ἑαυτοῖς περιποιήσασθαι. Θεοφρν. 378, 21 ἑαυτοῖς ἠσφαλισαστο κτλ.

Συνήθης ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου μέχρι τῶν νῦν χρόνων ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀντὶ τοῦ μέσου τῶν δοκίμων χρόνων, μάλιστα δ' ἐν ταῖς διὰ τοῦ ποιῆσαι περιφράσεσι. Ἐξοδ. 23, 16 ἐορτὴν θερισμοῦ ποιήσεις. Εὐαγγελ. Μκθ. 6, 2 ὅταν ποιῆς ἐλεημοσύνην 6, 3 σοὺ ποιῶντος ἐλεημοσύνην, 13, 41 τοὺς ποιῶντας τὴν ἀνομίαν. Μκρκ. 15, 1 συμβούλιον ποιήσατες (ἀντὶ τοῦ ἐν Πλατ. Πρωτγ. 318 Α συμβουλίην ποιῆσθαι). Λουκ. 1, 68 ἐποίησε Ἰβρωσιν, 1, 72 ποιῆσαι ἔλεος, 14, 12 ὅταν ποιῆς ἀριστον, 18, 7 ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν. Θεοφρν. 247, 16 σπορδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται. 324, 14 συνθήκας ἐποίησαν 326, 1 εἰρήνην ποιῶ. Εὐαγγελ. Λουκ. 1, 30 εἶρε γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ (=ἔβρου). Ἐπιστολ. Τιμοθ. Β', 1, 18 δῶν ὁ Κύριος εἶρεῖν ἔλεος (=ἐδρέσθαι). Εὐαγγελ. Λουκ. 14, 28 ψηφίζεις τὴν δαπάνην (=ψηφίζεται). Ἀποκαλ. Ἰωάνν. 13, 18 ὁ ἔχων τὸν ροθρ ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν (=ψηφισάσθω). Οὕτω καὶ βεβαιῶ ἀντὶ βεβαιοῦμαι, χαρίζω ἀντὶ χαρίζομαι, δρᾶτω ἀντὶ δράττομαι, κτῶ ἀντὶ κτῶμαι, ἐξηγῶ ἀντὶ ἐξηγοῦμαι, ἔγρα ἀντὶ ἐγενόμην, παραλογίζω ἀντὶ παραλογίζομαι κτλ. (πρὸβλ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Σωκράτει 1, 414 κεξ.). Ἐκ τῶν νῦν ἐν χρήσει ψηφίζω καὶ ψηφῶ τὸ μὲν πρῶτον=ψηφίζομαι, τὸ δὲ ψηφῶ=λογίζομαι, *δέρ με ψηφῶ*, *δέρ τον ψηφῶ* κτλ., ὅθεν καὶ ἀψήφιστος=ὁ τοὺς κινδύνους μὴ λογιζόμενος ἢ δι' ἀνδρείαν καὶ τόλμην=ἀνδρείος, το.λμῆρος, ἢ δι' ἀνοσίαν=ἀνοσι, ἀνόητος, ἀλόγιστος, καὶ ἀψηφισιὰ=ἰταμότης, ἐπὶ κακοῦ τόλμη.

Ἄλλὰ καὶ τὸ μέσον ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ πάλαι ἐνεργητικοῦ διὰ τὴν σύγχυσιν τῶν τύπων ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου ἀπαντᾷ. Οὕτως ἀπαντᾶσθαι = ἀπαντᾶν, Πολυδ. 3, 8, 5 δυοσχηστούμενος ἐπὶ τοῖς ἀπαντωμένοισι, 9, 21, 13 ἐκ τῶν ἀπαντωμένων, *πίπτεισθαι*=*πίπτειν*, Ἀποκρ. Εὐαγγελ. 38 ἡ χεῖρ μου πυρὶ ἀοπύπτειται, *δοκεῖσθαι*=*δοκεῖν*, *ρομίζεσθαι*, *φαίνεσθαι*, Θεοφρν. Χρονογρ. 222, 17 Παῦλος δὲ τινα δοκούμενον εἶναι ὀρθόδοξον (=δοκοῦντα, ρομίζόμενον), 365, 20 διὰ δοκουμένης ἐν λόγον προφάσεως (=φαινομένης), *ἐρίζεσθαι* = *ἐρίζειν*, Πολυδ. Ἐρωμῆ. 519 ἀνθρώπος καὶ λέων ἠρίζοντο εἰς αὐτοῖς, *ὑποπτεῖσθαι* ἔτι καὶ νῦν=ὑποπτεῖν, καθ' ὃ ἐσημακτίσθη ἐκ τοῦ ἐποψία *ἐποψιάεσθαι*, *ἐμπιστεῖσθαι*=*ἐμπιστεῖν*, *ἐρασμερίζεσθαι* = *ἐρασμερίζειν*, *ἐπιβουλεύεσθαι* = *ἐπιβουλεύειν*, *ἐπιχειρίζεσθαι*=*ἐπιχειρίζειν*, *ὑπερασπίζεσθαι*=*ὑπερασπίζειν*, *ὑπερηφανεῖσθαι*=*ὑπερηφανεῖν* κτλ. (πρὸβλ. καὶ Μαυροφρῶδην ἐν Δοκιμῷ 203 κεξ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Γ.λωσσ. Παρατηρήσ. 11 κεξ.)

Καὶ παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι κείνται ἔνια

των ῥημάτων μεταβατ. καὶ ἀμεταβάτ. ἄγειν, ἐλαβεῖν, βάλειν, ὀρμαῖν, κλίειν, στρέφειν, πταίνει, ἀπαλλάττειν μινεῖναι καὶ μίσην, αἶρειν, τελευτᾶν, παύειν, ἠωρᾶν κτλ. (Πρβλ. Κ. Kühner Gramm II, 81). Παρὰ τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἡ ἐκφορὰ αὐτῆ ἀπέβη συνηθεστῆ. Πολύβ. 9 παρεσπόδησαν τοὺς Ῥηγίους 12 παραλογοσάμενος τὸν στρατηγόν. Ἐπιστ. Κολασσ. 2, 4 τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθαρολογίᾳ. Καὶ ἀμετάβ. ἐγένοντο μεταβατ., μεθύω τινα = μεθύσκω (Πρβλ. Κ. Κόντον ἐν Γλωσσ. Παρατηρησ. 42-45), μαθητεύω τινα = διδάσκω (Εὐαγγ. Ματθ. 28, 19 μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη) θριαμβεύω τινα = ποιῶ τινα θριαμβεύειν (Ἐπιστολ. Κορινθ. Β', 2, 14 τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ὑμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ), δωροδοκῶ τινα = δεκάω, ἔθεν καὶ παθητ. δωροδοκοῦμαι = τῷ κλασικῷ δωροδοκῶ, ὀφθαλμῶ τι = ὄρω σπονδάω τι = σπονδάω περὶ τι (Πολύβ. 11, 85 ἐσπονδάω τὰς ἀκολουθίας), στρατεύω τινα = κελύω στρατεύεσθαι (Ἄπεικν. 1, 42 τοὺς ἐξ αὐτῶν αἰχμαλώτους τε καὶ δοῦλους ἐστράτευσε), θριαμβεύω τινα = θριάω, θεραπεύω. (Ἄποκρ. Πρξ. Ἄποστ. 255 ἐξουσία τῶ ἀρρώστους θριαμβεύειν), τὸ δὲ ἐκ τούτου θριαμβεύω τῆς νῦν καὶ μεταβ., μ' ἐθίαρε, καὶ ἀμεταβ., ἡ πληγὴ του ἐθίαρε, ἀποστατῶ τινα κτλ. Καὶ μεταβ. δὲ ἐγένοντο ἀμεταβ. Πρξ. Ἄποστ. 7, 42 ἔστρεψε δὲ ὁ Θεός, 5, 22 ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγαγον. Εὐαγγ. Λουκ. 9, 12 ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίειν (ὡς καὶ νῦν κλίει ἡ ἡμέρα). Πρξ. Ἄποστ. 27, 20 μήτε ἡλίου μήτε ἀστρῶν ἐπιφανούντων (= ἐπιφανομένων). Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἑμῖν (= ἐπεφάνη). Ἐπιστ. Κορινθ. Α'. 28 ἔαρ δὲ καὶ γῆμη ἡ παρθένος (= γῆμηται), 7, 34 ἡ δὲ γαμήσασα (= γημαμένη ἢ γαμηθεῖσα). Οὕτω καὶ σγάλλω = σγάλλομαι (Πρβλ. Κ. Κόντον ἐν Γλωσσ. Παρατηρ. 489 ἐφξ.), διέσθορα = διέσθαρμαι κτλ. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ κτυπᾶ ἢ καμπάρα, παῖξ ἢ λίρα, βαροῦν τὰ ὄργανα, γουσκῶν ἢ κοιλιὰ, ἔκοψε τὸ γάλα, ἔσκισεν ὁ τοίχος, καθίζει τὸ παιδί, ἐκάθισε τὸ σπιτι κτλ.

(Ἀκολουθεῖ).

Μ. Γ. ΚΕΦΑΛΑΣ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΑ

Τὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπολογίας.

(Λόγος R. VIRCHOW*).

Τὰ διεθνή προϊστορικά Συνέδρια ἔσχον, κατὰ τὴν διάρκειαν ὀλοκλήρου γενεᾶς, μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν ἰδεῶν τῶν συγχρόνων.

Ὁ λόγος οὗτος ἀπηγγέθη ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῷ διεθνῶς Συνεδρίου τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας ἐν Μόττχ, ἄνθρωποι δὲ παρέχοντες μεταξὺ αὐτῶν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνωσταῖς ἀντὶ τῆς τακτικῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

Η. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ

Ὁ θεσμὸς οὗτος ἰδρύθη καθ' ἂν ἐποχὴν αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Boucher de Perthes τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν κατακλυσμαίαν ἐποχὴν¹, αἱ ἐρευναι τοῦ Φερδινάνδρου Keller ἐν σκέσει πρὸς τὴν ἐπὶ πασσάλων οἰκοδόμησιν, αἱ τοῦ Cristì καὶ τοῦ Larlet ἐπὶ τῶν τρωγλοδυτῶν τῆς Δορδόνης (Dordogne), αἱ τοῦ Vorso ἐπὶ τῶν «λειψάνων τοῦ μαγειρίου», τέλος δὲ ἡ θεωρία τοῦ Darwin καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐπλήθυνον ὀλοσχερῶς ἀναστάσεων τῶν ἐπιστημονικῶν παραδόσεων. Ἐνεκα τῆς ἀναστατώσεως ταύτης, τὸ Συνέδριον εὗρεθι ἀπέναντι μεγάλου προβλήματος: ὤφειλε νὰ ἐρευνήσῃ ἀπάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας ὅπως συναθροίσῃ ἅπαντα τὰ προϊστορικὰ ἔχνη τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν γενικὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐπὶ τοῦ δρόμου ὃν ἠκολούθησεν ἡ ἀνθρωπίνη τέχνη, ἔτι δὲ, ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, ὤφειλε ν' ἀναλάβῃ νὰ διαρρήξῃ τὸν μυστηριώδη πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν πρωτόγονον κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπου.

Πολλὰ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τεθέντων ζητημάτων ἐπελύθησαν σήμερον ὀριστικῶς. Γινώσκουμεν ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὑπῆρχε κατὰ τὴν τεταρτογενῆ περίοδον· ὅτι ἔζησεν ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας, ἄθλιος καὶ ἐγκαταλειμμένος, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ λίθοι, τὰ ξύλα, τὰ κέρατα καὶ τὰ ὀστά ἀπετέλουν τὰ ὄπλα του καὶ τὰ μοναδικὰ του ἐργαλεῖα, εἶμεθα πεπεισμένοι ὅτι μέγα διάστημα μακροῦζει τὴν ἐποχὴν τοῦ λίθου ἀπὸ τῆς τῶν μετάλλων, καὶ ὅτι, εἰς τινα μόνον μέρη, ἡ χρῆσις τῶν μετάλλων ἀντεκατέστησεν ἀμέσως τὴν τοῦ λίθου.

Ταῦτα εἶνε τὰ δεδομένα τὰ αποτελοῦντα ὅμιλον μέρος τῶν γενικῶν γνώσεων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συνεδρίου.

Ἐν τούτοις αἱ μεταγενέστεραι μελέται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τῶν χωρῶν ἀφ' ὧν ὤρμηθησαν οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης προὐχώρησαν κατ' ἀναλογίαν ὀλίγιστα.

Κατ' ἀρχὰς τὸ Συνέδριον ἐνησχολήθη πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀνθρώπου τῆς τριτογενοῦς περιόδου. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔφθασεν εἰς τὸ ἄωτον αὐτοῦ ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Λισαβώνας. Ὡδηγήθημεν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Olla ὅπως ἀναζητήσωμεν ἐκεῖ τὰ ἔχνη τοῦ τριτογενοῦς ἀνθρώπου. Ἐκεῖ εὗρομεν τεμάχια πυριτολίθου, ἅτινα ἠδύναντο ἐπακριβῶς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κατεργασμένα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ δὲν ἀνεκαλύψαμεν ἐκεῖ οὔτε ἀνθρώπινα ὀστά, οὔτε κεράμους, οὔτε κατεργασμένα ἀντικείμενα, ἐγκαταλείποντα δὲ τὴν κοιλάδα, τὰ πλείστα τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου, πολὺ ἀπέχον τοῦ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι τὰ τεμάχια ταῦτα τοῦ πυριτολίθου ἠδύναντο ὅπωςδήποτε νὰ διακριθῶσιν ἀπὸ τῶν συνηθησάντων τῶν συναντηθέντων πανταχοῦ τοῦ ἐδάφους, προσερχομένων δὲ ἐκ τῆς διασπάρσεως πυριτικοῦ τινός στρώματος. Οὐδεὶς ποτε εἶπεν ἐν τοῖς παρθενοῖς στρώμασι τριτογενοῦς τινός κοιτάσματος τεμάχιόν τι πυριτολίθου ἀναγνωρισθέντος παρὰ σύμπαν-

1) Ἡ κατακλυσμαίαι ἐποχὴ (l'époque diluvienne) εἶνε τὸ πρῶτον τεῖμα τῆς τεταρτογενοῦς περιόδου (époque guatenaire), ἥτοι τῆς τελευταίας γεωλογικῆς περιόδου, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ἡ σύγχρονος περίοδος.